

Angyali üdvözet 18

Freskót festettek a fogvatartottak. A balassagyarmati börtönkápolnát decemberben szentelik fel újra. A művészetterápiás program Márianosztrán is elindult.

Tisztelt Olvasók!

Közeledik a karácsony, amit igazi örömmel ünnepelni Önöknek jóval nehezebb, mint a kinti világban. Sokat gondolkodtunk azon, hogyan vihetnénk Önökhöz közelebb az ünnepet. Összeállítottunk egy ünnepi lapszámot: a Börtönújság e számában bemutatjuk a karácsony misztériumát. A Sorsok rovatban két társukkal beszélgettünk a börtönéletről, a jövőről és a karácsonyról. Interjút olvashatnak egy börtönpszichológussal a fogvatartottak lelki gondozásáról, töltött káposztát főztünk Márianosztrán, karácsonyi ajándéktippeket adunk, és természetesen beszámolunk sok magyar és külföldi börtöneseeményről.

FIGYELEM, JÁTÉK!

Aki figyelmesen elolvassa az újságot, és beküldi a megfejtést, részt vehet az újévi ajándéksorsoláson.

Kellemes időtöltést kíván a szerkesztőség!

Karácsony
Ünnepi
összeállítás

2

Besenyey Péter
Tökölön repült

4

Erősen
Egri interjú
Molnár Anna
fogvatartottal

10

Újévi játék
nyeremény-
sorsolással

17

Karácsony ünnepe

Advent van, a karácsonyra várakozunk, készülődünk. Az ünnepet a fogvatartottaknak talán még nehezebb megélni távol a családtól, mint a hétköznapokat. Összeállításunkban bemutatjuk a keresztény világ egyik legnagyobb ünnepét, remélve, hogy egy kis karácsonyi hangulatot tudunk becsempészni a körletekbe.

A karácsony egyik legjelentősebb vallási ünnepünk, a keresztény világ ekkor köszönti Jézus születését. Az elmúlt évtizedekben a karácsony az összetartozást és az egymás iránti szeretetet is szimbolizálja. És valóban, az adventi készülődés alatt az utcák, a kirakatok csillogó ragyogása mellett szívünket is ünneplőbe öltöztetjük, örömmel és izgalommal gondoljuk ki szeretteink ajándékát.

A karácsonyi ünnepkör advent első napjával veszi kezdetét. A latin eredetű szó – adventus – eljövetelet jelent, ez a Jézus születésére való várakozás, a felkészülés, a reménykedés időszaka. Első napja az egyházi év kezdete is, amely a Szent András napjához (november 30.) közel eső vasárnapkal kezdődik, és szenteste napján teljeseedik ki. És ha az adventet nem is éli meg mindenki a vallás alázatával, a karácsony földi izgalmi mellett nem múlt el a szenteste misztikuma, csodája sem. Míg advent a reményteli várakozás ideje, a Szenteste a beteljesedett csoda, a megváltó születésének napja.

Krisztus születése

Jézus anyja, Mária Józsefnek, a názareti ácsnak volt a jegyese, de még mielőtt egybekeltek volna, Mária gyermeket fogant a szentlélek erejéből. József a júdeai Betlehembe ment Máriával. Ott-tartózkodásuk alatt jött el a szülés ideje, de mivel szállást nem kaptak, Mária egy jászolban hozta világra gyermekét. A vidéken tanyázó pásztoroknak megjelent az úr anygala, és tudatta velük, hogy megszületett a megváltó. A pásztorok Betlehemben megtalálták Máriát és a kisdedet. Egy másik változatban a napkeleti bölcsek kaptak jelet Jézus születéséről, ők keresték fel a kisdedet, és ajándékokat vittek neki. Ehhez a bibliai történethez kapcsolódik a betlehemezés népszokása.

A karácsonyfa állításának hagyománya

A karácsonyi időszak a téli napfordulóhoz (december 21.) is kapcsolódik. Amióta az emberiség földműveléssel, állattartással foglalkozik, a napfény-

nek óriási szerepe van az emberi társadalmak életében. Az ókori népek is ünnepelték a téli napfordulót, amely időponttól kezdve a fény fokozatosan győzedelmeskedik a sötét éjszaka felett. A karácsonyfa állításának előzménye a pogány hagyományokban a termőág, zöldág házba vitele volt, mely a tavasz várását, a természet közelgő újjászületését jelképezte. A karácsonyi ág később fejlődött kis fácskává, amit szintén a házba vittek és díszítettek. Átvitt jelentése a fenyőnek az életfa, a természet évről évre történő megújulása, körforgása. A fán látható girland a paradicsomi rosszra csábító kígyót jelképezi, az alma a tudás fájáról szakasztott gyümölcsre emlékeztet, a gyertyák pedig a fény, a nap, keresztény fel-fogás szerint Jézus szimbólumai.

A karácsonyfa-állítás hagyománya Skandináviából származik és a 30 éves háború idején a 17. században jutott el Németországba. A népi hiedelmek szerint a téli napforduló alkalmával a szabadon kószáló gonosz démonok és szellemek elől csak az menekülhetett meg, aki az örökzöld fa alá húzódott.

Mai értelemben vett karácsonyfát egyes források szerint Luther Márton vallásreformerek állított először gyermekeinek. Hazánkban a karácsonyfa-állítás hagyományát egy, a mestergerendára felakasztott termőág vagy karácsonyi életfa előzte meg. Karácsonyfát itthon először az első óvoda

Háromkirályok

A 9. századtól Gáspárnak, Menyhértnek és Boldizsárnak nevezték, s a három életkor, ill. a három, akkor ismert földrész – Európa, Ázsia, Afrika – szimbólumává lettek. A kisdednek vitt ajándékaiknak jelképes értelmük van: az aranyat, mint földi királynak, a tömjént, mint Istennek és a halott bebalzamsamozására szolgáló mirhát, mint a keresztfán szenvedő embernek adták át Jézusnak. Az eseményt egy csodálatos égi tűnemény, a betlehemi csillag feltűnése kísérte, mely a háromkirályoknak mutatta az utat a betlehemi jászolhoz.

Más vallások ünnepei

A **hanuka** (felszentelés) napjaiban a zsidók a jeruzsálemi szentély megtisztítására és a nyolc napon át égő mécses csodájára emlékeznek, emiatt a fények ünnepének is nevezik. Miután a Makkabeusok megtisztították a szentélyt, csupán egy napra elegendő kóser olajat találtak, amellyel meggyújthatták a szent gyertyatartót, a menórát. Új olaj előállításához nyolc napra lett volna szükség, de csoda történt: az egy napra elegendő olaj nyolc napon át égett. Ennek emlékére a hanuka első napjától kezdve minden este eggyel több gyertyát gyújtanak meg a zsidó családok.

Mohamed hívei két ünnepet ülnék egy évben. Az egyik a ramadán, ami előtt egy hónapon át böjtölnek. Ezt az áldozati ünnep, a mekkai zarándoklatot lezáró ünnep követi, amely közvetlenül a keresztény karácsonyi ünnep előtt van. Jézust az iszlám vallás elfogadja, nagy prófétának tartja, sőt, a Korán sem tagadja Jézus születését. A karácsony arabul éjd-ulmil-lád, azaz a születés ünnepe.

A **buddhista** országokban egyáltalán nincs karácsony. Újévkor azonban megjelennek a karácsonyfák az utcákon, ünnepelnek az emberek, de ez a mulatság az újévnek szól.

megalapítója, Brunsvik Teréz állított 1824-ben. Kezdetben ez a szokás csak a nemesi családoknál terjedt el, majd később megjelent a módosabb polgári családok körében is. A magyar paraszti életben a karácsonyfa-állítás szokása a házilag főzött szaloncukorral és a fa alá helyezett betlehemmel csak a 20. században terjedt el. A karácsonyfadísz korábban

Vízkereszt

A karácsonyfat hagyományosan vízkeresztkor, január 6-án bontják le, amely a karácsonyi ünnepkör zárónapja. Ekkor emlékezik meg az egyház a napkeleti bölcsekről és Jézusnak a Jordán vizében történt megkeresztelkedéséről. Ez utóbbi emlékére az egyház e napon szenteli a vizet a templomban. A szenteltvíznek mágikus ereje, gyógyító, gonoszűző, rontást megelőző szerepe volt. Vízkereszt napján zárul a karácsonyi ünnepkör, és kezdődik a farsang.

Pravoszláv karácsony

Az ortodox keresztények karácsonya január 7-re esik, mert az ortodox egyház a régi Julianus-naptár szerint üli ünnepeit. Miközben másutt már kezdődik a farsangi készülődés, az ortodox keresztények ilyenkor ünneplik a karácsonyt. A különbség a Gergely-naptár és a Julianus-naptár közti időeltolódásából adódik.

Gergely-naptár

A Gergely-naptár ma a legelterjedtebb típusú naptár a Földön. A Julianus-naptár kis módosításával készült, melyet XIII. Gergely pápa fogadtatott el 1582-ben. A Gergely-naptár 1582. október 4-én, csütörtökön lépett életbe oly módon, hogy az azt követő nap október 15., péntek lett, a kettő közötti napok abban az évben kimaradtak. Erre azért volt szükség, mert a Julianus-naptár szerinti év hosszabb volt, mint a csillagászati év. Ennek eredményeképp minden ezer évben a naptár 8 nappal többet tartalmazott, és így késett a csillagászati időhöz képest.

BÉKÉS KARÁCSONYT KÍVÁNUNK!

Karácsony külföldön

Finnországban 24-én a reggelinél körbeüli a család az asztalt. Hagyományosan fahéjas tejberizs a reggeli, amelybe egy szem mandulát rejtenek. Aki ezt megtalálja, nagyon szerencsés lesz a jövő évben. Miközben a gyerekek az ajándékot várják, a felnőttek glöggöt (fűszeres forralt bor) isznak. Régi hagyomány szerint 24-én délben Turkuban, Finnország korábbi fővárosában kihirdetik a karácsonyi békét. Az asztalt éjszakára nem szedik le, hogy a karácsonyi manók is jól-lakhassanak, ha épp arra járnak. Olaszországban a karácsonyi időszakban gyakran rendeznek dudás fesztiválokat, így köszöntik a közelgő ünnepet, Jézus születésének napját. A karácsonyesti vacsora az olaszoknál hagyományosan hal, a vacsorát a panettone, a karácsonyi kalács zárja. Az ajándékozás a mi Mikulás-napunknak megfelelő ünnepre, január 6-ra, azaz vízkereszt napjára esik. Az ajándékokat egy jóságos boszorkány, Befana osztogatja a kötényéből.

alma, dió, házilag készített sütemény, mézeskalács volt. Az 1880-as években jelent meg az üvegdísz. Akár hungarikum is lehetne a szaloncukor, amelynek készítésével a 19. század első harmadában kezdtek foglalkozni a magyar cukrászok, és a mai napig csak nálunk díszíti a karácsonyfat a változatos ízekben készülő csemege.

Besenyey Péter a tököli légtérben

Egyedülálló rendezvényen vehettek részt a tököli Fiatalokorúak Büntetés-végrehajtási Intézetének lakói: Besenyey Péter többszörös műrepülő világbajnok felszálláshoz készülődött a tököli repülőtéren, majd néhány pillanat múlva zuhanórepülésbe kezdett, közvetlenül a nézőközönség feje felett.

Nyár eleje óta tartó készülődés, egyeztetés, valamint különböző engedélyezések után, október végén egy igazán különleges rendezvényen vehettek részt a tököli fogvatartottak. Szikrázó napsütés várta a börtön sportpályáján az eget kémlelő nézőket. Besenyey Péter többszörös műrepülő világbajnok, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjének tulajdonosa, felszálláshoz készülődött. A következő pillanatban már észlelhettük is a távolból az intézet felé közeledő gépet. A merész sportoló először nagy magasságban hajtotta végre mutatványait. A fogvatartottak szájátva nézték a bemutatót, aminek még korántsem volt vége. Néhány pillanat múlva hangos ovációban törtek ki, amikor a repülőgép közvetlenül a fejük felett kezdett zuhanórepülésbe, majd egy hirtelen fordulattal folytatta a parádét. A nézők ámulattal csodáltak, ahogy a kék-piros repülőgép hatalmas zúgással, olykor fejfelé, többször is elrepült a sportpálya felett.

A bemutatón az idő gyorsan szállt, és lejárt a külön erre a rendezvényre kiadott légtérhasználati engedély is. Ekkor Besenyey Péter gépével még egy utolsó fordulóba kezdett, majd a fogvatartottak felett repült el újra, és jól felismerhetően, a gép szárnyát fel-le mozgatva „integetett” a szürke és zöld ruhába öltözött nézőközönségnek. Rövid idő múlva óriási tapsvihar fogadta a beszélőbe belépő sportolót.

A világbajnok életéről mesélt, egy rövidfilmben bemutatta pályafutásának legnagyobb sikereit, emlékezetes mozzanatait. A legtöbb kérdés a Red Bull Air Race versenysorozattal, valamint a sportoló most épülő új repülőgépével kapcsolatban érkezett. Az érdekes élménybeszámoló végén a fogvatartottak egy saját maguk által készített ajándékkal köszönték meg a sportember látogatását és bemutatóját.

Marics Gábor

Zárkörű Mirigy-koncert Vácott

A NOX, a Modern Talking, Gáspár Győző és Bódi Guszti slágerei is terítékre kerültek abban a repertoárban, amivel az Irigy Hónaljmirigy örvendeztette meg hallgatóságát a váci börtönben.

Napjaink egyik legsikeresebb könnyűzenei produkciója néhány fiatal barátságával, és egy máig emlegetett szilveszteri bulival kezdődött, 1990-ben, a Tüzesvíz nevű rockbázison. Itt pattant ki az ötlet, egy hónap maradt a felkészülésre. A szilveszteri bulin végül a Dance zenekar Sírigh tartsd a száz című dalával és néhány külföldi sláger paródiájával debütáltak. Bár a tagok véleménye szerint borzalmas csépelés folyt, de az ováció az első bulin és a máig tartó folytatás szerencséjére nem maradt el, a nyolc „mirigy” töretlenül nevetési közönségét.

Börtönturné

A Zorall együttes koncertsorozatának harmadik állomásán –, Tököl és a Gyűjtő után – Márianosztrán is elsőprő sikert aratott. Az esős időjárás miatt a szabadtérre tervezett koncertet belső helyszínen kellett megtartani, ezért sajnós elmaradt a várva-várt motoros bemutató is.

A népszerű rockbanda már második alkalommal adott itt koncertet. Az együttes ismert rockzenekarok (Sex Action, Sing Sing, Junkies) tagjaiból állt össze, népszerű dalokat, slágereket írnak át punk és rock alapokra, Máté Pétertől a Deep Purple-ig. Repertoárjukkal nagy sikerrel lépnek fel fesztiválokon, de kedvenc résztvevői a motorostalálkozóknak is.

„Érzékenyítés” Tiszalökön

Louis Braille születésének 200. évfordulója alkalmából interaktív bemutatót tartottak a Tiszalöki Országos Bv. Intézetben. A Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesületének néhány tagja „érzékenyítőprogramot” hívott életre. Az interaktív bemutatón a fogvatartottak megtapasztalhatták, milyen érzés örök sötétségben élni: kipróbálhatták a beszélő számítógépet, a beszélő órát, speciális színfelismerő segítségével válogathattak tárgyakat, és különleges folyadékszintmérő készülék segítségével tölthették meg poharaikat. A program következő eleme egy irodalmi műsor előadása, amelyben a látásérültek Helen Keller életét dolgozták fel. Helen Adams Keller amerikai író nő volt, aki felnőttkori megbetegedés kapcsán vált világtalanná és siketnémvá. Élete jó példa arra, hogy fogyatékkal élve is lehet hasznos, tartalmas életet élni.

Emlékezés halottainkra

Ha elvesztettünk valakit, akit szerettünk, az emlékezés mindig fájdalmas. Különösen az, ha sírját sem tudjuk meglátogatni, hogy mellette elcsendesedve, belső békekeresést keressünk.

A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet református lelkipásztora, *Szénási Jonathan Sándor* már a Mindenszentek ünnepét megelőző napokban egyéni lelki gondozás keretében foglalkozott azokkal a fogvatartottakkal, akik nehezen élték meg, hogy nem tehetnek látogatást elhunyt szeretteik sírjánál.

Az ünnepnapon mécseseket adott a fogvatartottaknak, hogy az udvaron kialakított emlékhelyen meggyújthassák az emlékezés lángjait.

Pál apostol levelei

A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumának kápolnájában missziós koncertet tartott *Gryllus Dániel*, *Halmos Béla* és *Ferenczi György* vezetésével a Rackajam együttes.

Az énekek Pál apostol leveleinek versbe szedett parafrázisai voltak. Gryllus Dániel Pál apostol életét és viszontagságait taglaló összekötő szövegei és a levelekben írottakhoz fűzött magyarázatai különösen élményszerűvé tették az előadást a hallgatóság számára.

Kovács Áron és a Popdaráló Márianosztrán

Közel 400 elítélt vehetett részt a StarMachine koncertjén Márianosztrán. A zenekar a népszerű tévéműsor, a Popdaráló műsorvezetőjéből és néhány zenészből állt össze. A tévéműsorban annak, aki nyerni akar, az előadott magyar dalok szövegeit kell pontosan elénekelnie. Az előadott dalok több stílust is felöleltek, kiváló hangulatot teremtve a több száz fős közönségnek.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának lapja

Felelős kiadó: **Dr. Kökényesi Antal** bv. altábornagy, országos parancsnok • Főszerkesztő: **Szalai Tímea**

Felelős szerkesztő: **Mészáros Zita**, PResolver Communications • Fotó: **Apró Andrea és archív**

A szerkesztőség elérhetőségei

Cím: **BVOP Sajtóiroda**, 1054 Budapest, Steindl Imre u. 8.

Telefon: **+36/1/301-8424, -25** • E-mail: **sajto@bv.gov.hu** • Nyomdai előkészítés: **Vividfour Stúdió**

Nyomda: **Duna-Mix Kft.**, 2600 Vác, Barabás M. u. 1.

MAGAM VAGYOK, DE NEM EGYEDÜL

Emléklül Manuélának

**Magam vagyok, de nem egyedül
emlékem van, Ő nem menekül!
Sokan mások, kik megtették,
a nevemet elfelejtették.
Leplet dobtak emlékemre, mint holtaknak a testére.
Pedig nem haltam meg!
Élek, s már szabad vagyok!
Aztán mégis magam vagyok?
De nem!
Látom, jönnek hozzám,
jönnek sorban, válaszoljak némely szóra.
Rájuk nézek, torkomon akad a szó, hallgatok.
Válaszomra méltatlanok, mert
Ők azok, akik elfeledtek,
nem szerettek, elvetettek.
Gondolkodom, aztán kérdek,
én is választ várok.
Várok, várok mindhiába
gondolatok némaságba.
Tovább lépek másvilágba.
Tova messze, tova tőlük,
tőlük, kik hajdan nevet adtak maguknak.
Barátok! Tovább lépek,
nem vágyok már barátságra,
sem magányra, csak ismeretlen ismerősre.
S bár e szó nem minőség,
sem nemesség, de így nem érhet veszteség
sem rossz, mit azoktól kaptam,
kiknek bizalmat adtam.
És így talán magam vagyok, de nincs gyűlölet a szívemben,
mert nincs barátom, ki okozta a magányom.
Magam vagyok, de nem egyedül...**

Lakatos Ferenc Brindó fogvatartott verse

SZERETŐ GYERMEKED

**Meseország.
Álmodnék rólad hazám.
Akkor szeretném, hogy
Itt teremjen a tiszta boldogság!
Mint a réten a sok virág!
Szabadon, ahogy álmodnám!
Szabadon, ahogy szokott
Dalolni a szél.
Szoktak fütyülni a rigók,
Kelepelni a gólyák.
De úgy is nagyszerű lenne,
Ahogy dobban az emberi szív.
Drága hazám, súgd már meg,
Amikor téged szeretlek, hogy tegyem?
Mint az erdei tündérrel,
Vagy a kéklő fellegekkel.
A testem ne költözzék innen el,
Az életem itt az igazi szél.
Minden reggel veled ébredek,
Én, a te szerető gyermeked.**

Szisztemus Kálydi fogvatartott verse

**„Magyarország hősei”
Tökölön**

**A Magyarország hősei című tragikomikus
játékot adta elő az Utca-szak társulat a tököli
börtönben, vérbeli commedia dell'arte szín-
házi formációban.**

Tudni kell a commedia dell'artéről, hogy ez a rögtönzött színjáték a 16. században alakult ki Itáliában. Hatása máig elevenen él a drámaírásban és a színjátszásban. Stílusát a színészi játék sokfélesége és fej-

lettsége jellemzi, elsősorú a szövegmondás tökéletessége, amit a karikírózó beszéd és a tökéletességig gyakorolt mozdulatok, az egész test mimikája tesz kifejezővé. A nézők többsége távolról figyelhetette az előadást, ezért a commedia dell'arte színészei kénytelenek voltak lemondani az arcjáték előadói eszközéről, és az előadás élvezhetőségének érdekében maszkot viseltek. Ez így van a mai változatban is.

A Magyarország hőseit megidéző tragikomikus játék *Laura Boato* és *Eleonora Fuser* rendezőnő ötletéből az Utca-szak improvizációi alapján került színre. Tréfás és groteszk módon, pörgő tempóban, közérthetően hozták felszínre a magyar viszonyokban lévő ellentmondást, a nagy eseményekkel teli múltat, a mitikus figurák hatalmasra növesztett képét.

A *Simon Balázs* vezette, két éve létező társulat arra szövetkezett, hogy szegénynegyedekbe, szociálisan hátrányos helyzetű emberek környezetébe színházat vigyen. Játsoztak többek között a tatabányai bányászlakótelepen, a Csereháton, a budapesti Kálvária téren, a Váci Fegyház és Börtönben, legutóbb a Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetében, Tökölön. Előadásuk tartalma és a commedia dell'arte formanyelve őszinte tetszésnyilvánítást váltott ki a fiatal fogvatartottakból, amelynek hatásáról az előadást követő beszélgetés is tanúskodott. Mindez hitelesíti az Utca-szak társulat kulturális missziójának társadalmi szükségességét.

Váczy András, *Mix Magazin*

Telthzas közönség előtt mutatták be októberben Slawomir Mrožek *Multság* című darabját a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben.

A Bárka Színház Győrben

A dráma alaptörténete szerint „három legény elindul a bálba. Úgy hallották, multság lesz. Kiöltöznek: öltöny, új cipő, lenyalt haj, virág. A bálterem zárva. Betörnek, mert bentről hangokat hallanak. A terem üres. Most akkor lesz multság vagy nem lesz? És ha lesz, kitől lesz? Másoktól? Maguktól? Mit kell tenni, hogy multság legyen? Hogy muzsika legyen. Hogy igazi legyen. Ez a kérdés. Egy életen át.”

Bérczes László rendezésében tizedik éve, túl a kétszázadik előadásban is mulattatnak a Bárka Színház művészei: Scherer Péter, Szik-

sai Rémusz és Mucsi Zoltán. A börtön falain belül fájóan súlyos kérdést feszegetnek: jár-e mindenkinek a multság? Ha nem, azért nem, mert rosszabbak vagyunk másoknál? Ez az érzés valós előítéletből táplálkozik, vagy csak bennünk van meg?

A gondolkodás lehetősége mellett a fogvartottaknak és az érdeklődő kollégáknak is feledhetetlen szórakozást nyújtott a kiváló színészek játéka. Mucsi Zoltán művész úr szavaival élve: „Reméljük, hozott szabadságot, ha rövid időre is.”

Magyar Börtönszínház New Yorkban

Nagy sikert aratott a New York-i Broadwayn Harsányi Gábor színdarabja, a Börtönszínház. A darab sorsával kapcsolatban – mint azt a művész a Börtönújságnak elmondta – még egyeztetések folynak. Hozzátette: kíváncsi lenne arra is, hogy a művet miként fogadják a magyar börtönökben: a darab ősbemutatóját december 19-én tartják Szirmabesenyőn.

Művész úr! Ön szerint mi a Börtönszínház című színdarab sikerének oka?

Az, hogy alapdarabnak számít. A képességről és a hatalomról szól, arról, hogy mindegyiknek szüksége van a másikra, hogy egymásra utaltak, mert egyik sem ér a másik nélkül semmit. A történet szerint egy színész egy cellába kerül egy mackóssal, azaz egy kasszafúróval. A színész bent sem tudja abbahagyni a szakmáját, ezért előadásokat tart zárkatársának, akit meglep, hogy a fantázia szárnyán is megízlelheti a szabadságot. Végül azt kérdezi a színésztől: miért nem jöttél korábban, akkor nem unatkoztam volna. Majd megnyitják a Börtönszínházat, amelynek igazgatója a kasszafúró lesz, s ezzel hatalmat szerez a színész fölött. A játék azonban hamarosan kegyetlen hatalmi harccá változik.

Honnan vette az ötletet a darab témájához?

Az emberi megaláztatásnak és a művészi kiszolgáltatottságnak ez az ábrázolása saját élményekből állt össze. Mégpedig negyven év örömteli eseményeiből és fájdalmas tragédiáiból. Láttam csodálatos képességeket elhullani, mert vagy a környezet nem ismer-te el őket, vagy ezek a tehetséges emberek nem tudták magukat megvalósítani.

Az alapgondolat megjelenítésére a zárkán kívül más helyszín nem lett volna alkalmas?

De igen, de a témát itt lehetett igazán kiélezni. Bevallom egyébként, hogy a börtönök világát csak filmekből és könyvekből ismerem, de nem a benti világról van szó, hanem a külső világ benti érvényesüléséről.

És mit szólna hozzá, ha megkérnék, hogy elítélteknek is adják elő a Börtönszínházat?

Biztos vagyok benne, hogy mély hatást gyakorolna a darab a fogvartottakra, lenne sírás-rívás. Okulhatnának a történetből. Megérte-

nék, hogy fel kell ismerniük a képességeiket, hogy küzdeniük kell a változásokért, illetve, hogy meg kell tanulniuk önmagukba nézni és önmagukkal elszámolni. Ezen kívül rájönnének arra is, hogy a hatalom rátelepedhet egy emberre és megnyomoríthatja az életét, s hogy épp ezért a szeretet és az alkotás a fontos.

A darab nem csak itthon lett sikeres, hanem külföldön is, hiszen a New York International Festivalon bekerült a legjobb alkotások közé.

A Börtönszínházat 200 produkcióból válogatták be 45 közé. Érdekes volt azonban azt megtapasztalni, hogy amíg nem látták a darabot, addig nem is igazán ismertek el minket. Jelenleg folynak az egyeztetések arról, hogyan tovább: megveszik a darab jogdíját, én rendezem meg kint a darabot vagy egy amerikai színésszel én magam szerepelek benne. Magyarországi színésznek még nem sikerült prózával befutni kint Szabó Sándoron kívül, aki mintegy tíz évig ott is élt. Barátaim először csak nevettek a váratlanul jött sikeren, most már kíváncsian figyelik, mi fog történni.

Ön szerint mi lesz a darab sorsa?

Ez elsősorban a szerencsén múlik. Az lenne a legjobb, ha egy pénzes producer kivenné a darabot a kezemből, mert akkor biztosan sokáig játszanák a Broadwayn. Én most mosolyogva várom, hogyan alakulnak a dolgok. Addig is az Újpest Színház művészeti vezetőjeként gátlásos és hiperaktív gyerekeknek tartok képességjavító tréningeket egy kommunikációs stúdióban. Emellett pedig ezúton szeretném megragadni az alkalmat, hogy az újpesti embereknek mindent megköszönjek, mivel nagyon büszkék a sikerre, ami támogatásuk és szeretetük miatt nekik is köszönhető.

Csikász Brigitta

Karácsonyi meglepetés

Néhány egyszerű eszköz (ceruza, vonalzó, olló, ragasztó) és néhány papírlap segítségével kedves karácsonyi meglepetést csinálhatunk szeretteinknek. Saját készítésű ajándékot adni és kapni is öröm. Az ajándékokhoz bármilyen színes papírt használhatunk, a színes újságból kivágott lapok még vidámabbá, érdekesebbé is tehetik a végeredményt.

Üdvözlőlap

Papír és olló segítségével könnyen elkészíthetünk egy különlegesen szép karácsonyi üdvözlőlapot.

Így készül: Két egyforma, kb. 20x15 cm méretű papírlap szükséges hozzá, az egyik lehet kicsit vastagabb.

- 1 A szabásminta alapján rajzoljuk fel a papír hátoldalára ceruzával a karácsonyfát.
- 2 Hajtsuk ketté a rajzot az egyenes vonalak mentén, a szaggatott vonalakig vágjuk be a papírt.
- 3 A szaggatott vonalak mentén hajtsuk be a papírt, erősen simítsuk le, majd ragasszuk rá a másik papírra.

Karácsonyfadísz madárka

Egyszerű elkészíteni ezt az ötletes karácsonyfa díszet is, mely a fára akasztva a legkisebb légáramlatra is pörögve hintázik.

Így készül: Egy 14x8 cm méretű egyszínű és egy 14x20 cm méretű tarka papír kell hozzá. Ha elkészült, cérnaszállal függeszthetjük a fára.

- 1 A szabásminta alapján rajzoljuk fel a madarat a papírra.
- 2 Vágjuk ki ollóval a madarakat, majd rajzoljunk szemet és csőrt a papír mindkét oldalára.
- 3 A tarka papírt hajtogassuk legyező formára, a két végét vágjuk le ívesre, és fűzzük át a madár testén.

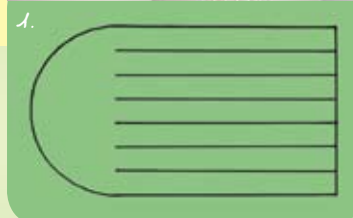
Ajándék szívek

A fonott szív elkészítése sokkal egyszerűbb, mint ahogy első látásra tűnik.

Így készül:

Két darab 11x18 cm méretű, eltérő színű papír kell hozzá, az egyik akár tarka is lehet.

- 1 Rajzoljuk fel és vágjuk ki papírból a szabásmintát, kétszer.
- 2 Az ábra alapján könnyen össze tudjuk fonni a színes papírokat.

Jó munkát kívánunk!

Börtön töltött káposzta

Végy öt kiló darált húst, tíz kiló savanyított káposztát, fűszereket, egy jó darab füstölt húst a csaknem 30 személyes töltött káposzta elkészítéséhez, mindehhez végy 5 erőteljű duzzadó férfiembert, akik több éve élnek összezárva a Márianosztrai Fegyház és Börtönben.

Öt férfi készülődik az alkalmi konyhán: *Varga Bertalan*, a kinevezett főszakács és kuktái: *Domonich Sándor*, *Kun Norbert*, *Vámos László* és *Aranyosi Tamás*. – Soha nem voltam szakács, de a feleségem mellett, aki ezt a mesterséget újí, nagyon megtanultam mit és mikor kell a fazékba tenni – mondja Varga Bertalan. – Jó itt benn a koszt, de egy ilyen lehetőség sokat jelent, egy kis parancsnoki „ajándék” karácsony előtt. Hiába voltam már ötször otthon, az ünnepeket most először fogom a családdal tölteni. De most már mennem kell, mert el kell kezdeni a húsgombócok gyártását. Ahhoz pedig én kellek – mondja.

László és Norbert hihetetlen szakértelemmel keveri a Bertalan által előírt adagokat. Só, bors, paprika, fűszerek, semmi nem maradhat ki. Előbb azonban a 33 éves Norberttől is érdeklődünk, milyen az ünnep a rács mögött?

– Tizedik évemet töltöm itt benn, de karácsonykor még nem voltam otthon. Ez az év jelentheti számomra az áttörést. Másfél évem van még a szabadulásig, remélem, idén már a családdal tölthetem ünnepi hangulatban az ajándékba kapott hat napot. Az idei karácsony már könnyebbé hoz nekem, mert látom a végét a 11 évemnek. Ez a közös főzés is segít, mert megint elmúlik egy nap, amikor nem kell azon gondolkodni, hol is vagyok valójában?

Norbi egy pillanat alatt a nagy fazéknál terem, ott várják a többiek, könyékig nyúlva a fazékba gyúrnak a gombócot, majd csomagolják a káposztalevélbe. Az illat betériti a folyosót, kicsalogatja az erős legényeket a biliárdterembe, ahol ünnepi asztal várja őket.

– Terítés! – kiabál a főszakács –, rövidesen készen vagyunk!

Előkerülnek a díszek, a gyertyák, az evőeszközök és a tányérok. S miközben forr a káposzta, megérkezik *Biczó László* bv. dandártábornok, intézetparancsnok, hogy ellenőrizze az elvégzett munkát.

– Jut magának is parancsnok úr, nem fogja megbánni, ha belekóstol a főzünkbe.

A közeljövőben fogja engedélyezni, hogy az elítéltek a saját pénzükből vásárolhassanak maguknak és közös főzést rendezzenek.

– Ezzel a lehetőséggel próbáljuk még elviselhetőbbé tenni az életüket – tájékoztat a dandártábornok. – Karácsonykor sokkal nagyobb a mi felelősségünk is, hiszen csökkenteni kell a lelki megterhelést. Ezért állítunk minden évben az intézet előtt egy hatalmas fenyőfát, amelyet az elítéltek díszítenek fel, kórusunk énekel a templomban és a vacsora is ünnepi. Természetesen semmi nem változik az ünnepek alatt, a fegyelem akkor is megmarad. Aki betartja a szabályokat, a fegyelmet, a rendet, annak 10 év után nagyobb az esélye, hogy otthon töltsen az ünnepeket.

E. Várkonyi Péter

Újra Máriapócson a Könnyező Szűzanya

A nyírségi Máriapócs a Könnyező Szűzanya képe miatt lett zarándokhely, melyet helyi lakosok festettek török fogságból való szabadulásuk örömeire. Ez a kép könygyezett 1696. november 4-től december 8-ig, majd 1715 augusztusában. A harmadik csodás könygyezést 1905 decemberében jegyezték fel.

A máriapócsi Könnyező Szűzanya képének Hajdúdorogról Máriapócsra történő visszazállításának lélekemelő feladatában részt vett a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bv. Intézet is: a kíséretre egy rövid útszakaszon az intézet négy fogvatartottja is vállalkozott.

Karácsonyi menü Gyulán

Megkérdeztük *Ambrus György* olimpiai bajnok mesterszakácsot, a gyulai bv. intézet konyhavezetőjét, mit süttött ki karácsonyra, mi lesz a karácsonyi menü. Elmondta, hogy a lehetőségekhez képest az ünnepnek mindenképpen szeretnék megadni a módját, így szenteste hideg finomságokat készít vacsorára és másnap az ebéd is különleges lesz.

Ebéd karácsony első napján:

Előétel: húsleves finom metélttel, benne kiskertek főtt zöldségeivel.

Főétel: illatos gombával töltött sertészelet fűszeres burgonyával és zöldségpárolt káposztával.

Desszert: piskótatekerics.

Ami nem öl meg, az erősebbé tesz

Nem kis izgalommal indultam az egri büntetés-végrehajtási intézetbe, első börtönlátogatásomra, Molnár Annához. Arra voltam kíváncsi, mi ad neki erőt a rászabott hosszú börtönévek elviseléséhez. A válasz egyszerű: tudja, mit követett el, és vannak tervei. Addig is töltődik a mindennapok apró örömeivel. 13 év hat hónap fegyházbüntetést kapott, amit börtönbüntetésre enyhítettek, és bízik abban is, hogy korábban szabadulhat.

intézetnek, hogy találkozhattunk Schäffer Erzsébettel, aki az egész életét arra tette fel, hogy elfogadtassa az emberekkel, semmi nem számít, csak az egészség és a szeretet. Könnyet csalt a szemünkbe, mert mindenki átérezte, hogy igaza van. Azt is elhitette velünk, hogy mi is emberek vagyunk, és lehet, hogy ott van az a sötét folt, de folytatni kell az életet. (A látogatásról szóló beszámolót a Börtönújság előző számában olvashatták – a szerk.)

Úgy tudom, szeretett volna egy főiskolát is elkezdni. Ezek szerint készül a jövőre.

Szociálpedagógiára akartam jelentkezni az egri főiskolára, de jelenleg nem hagyhatom el az intézetet kétszer egy hónapban. A nagymamám édesanyám ápolta. Nem voltam otthon, nem segíthettem, amikor nagymamám elment, azt mondtam anyukámnak, lehet, hogy vezeklésképpen is, de idős, beteg embereknek akarok segíteni, akik magukra maradtak, de igénylik a szeretet. Egy öregotthon elindításán gondolkozom. Lehet, hogy az iskolát nem csinálom meg, de az öregotthonról nem teszek le.

Itt vezekel, vagy kint kell majd bűnhődnie?

El kellett fogadnom, hogy olyan bűncselekmény miatt vagyok itt, aminek halál lett a vége. A lelkiismeretem nem tiszta, mert meghalt egy ember, akinek családja van. Ők bármikor megkérdézhetik tőlem, hogy te már itthon vagy? És az én apukám hol van? Én erre fel vagyok készülve. Ha itt rossz dolog történik velem, azt el kell viselni, mert én okoztam, engem senki nem hívott ide.

Önmagának meg tud bocsátani?

Túl kell lépni. Amíg itt nem mondják nekem, hogy maga egy ilyen-olyan ember és megérdemli a sorsát, addig nekem sem szabad azt gondolnom, hogy én egy senki vagyok. Akaratos vagyok, bizonyítani is akarok. A barátnőmtől kaptam egy képeslapot

Martin Luther King (amerikai polgárjogi harcos – a szerk.) idézetével, ami így szól: „Ami nem öl meg, az erősebbé tesz.” Nekem ez lett a mottóm, mert csinálnom kell a gyerekeimért, az anyámért. Édesapám öngyilkos lett. Beteg volt, félt. Amikor megkaptam ezt az ítéletet, az én fejemben is megfordult. Akkor anyám azt mondta, hogy ha azt akarod, hogy a te gyerekeid is csak virágot vihessenek a sírodra, akkor csináld. Elgondolkoztam: lehet, hogy van tíz keserű évem, de lehet, hogy utána lesz még húsz szép, ami arról szól, hogy a gyerekeimet visszakaptam, és ők visszakaptak engem.

Ezzel az erővel, elszántsággal tud hatni a társaira is?

Szerencsés minden elítélt, aki itt töltheti a büntetését, mert ez az intézet minden lehetőséget megad. Két éve én is megkaptam az esélyt: kultúrfelelős vagyok. Ez egy irigyelt munkahely, vannak is irigyek, de itt mindenki tudja, hogy mennyit kaptam, és úgy néznek rám, hogy úristen, ha te kibírod, akkor én sem siránkozhatok. Sok társamat érdekli, hogy lehet könnye(bbe)n túlélni a napokat. Virágot ültetünk, hímezünk, irodalmi szakkört csinálunk. A kultúrterem a nyugalom szigete, ide el lehet bújni, bárki bejöhet és elolvashat egy újságot.

Hogyan készülnek a karácsonyra?

Tavaly karácsonykor kint voltunk a gyerekvárosban. Az a hatalmas felénk áradó szeretet embert próbáló volt. Aki ennek részese lehetett, az idén karácsonykor már tudja, hogy az egészségnél és a szeretetnél nincs fontosabb. Szenteste hiába próbálja az ember elterelni a gondolatait, a család jár az eszébe. A nőknek talán még nehezebb, mint a férfiaknak. De díszítünk fenyőfát és idén előadjuk Jézus születését itt, és a lelkesünk templomában is. Amíg nem hal ki valakiből a szeretet, addig túl fogja élni bent is a karácsonyt.

Mészáros Zita

Börtönújság: Mit követett el ilyen súlyos ítéletért?

Molnár Anna: Üzlettársammal óriási örültséget követtünk el, aminek egy ember halála lett a vége. Bár én tevélegesen nem vettem részt az emberölésben, a bűnömöt és az ítéletet is tudomásul vettem.

Kiket hagyott otthon?

Két fiamat, édesanyámat és a férjemet.

Milyen a viszonya most a családjával?

Édesanyám az, aki mindenben segít. A kisebb fiam mellett áll, a nagyobbik még nem tudott megbocsátani. A férjemmel csak a gyerekek miatt van kapcsolatom.

Már hét éve bent van, nem kevés van még hátra, mégis erősnek, agilisnak látom. Mi a titka?

Ha kimegyek, vissza akarom kapni a gyerekeimet és az anyukámnak vissza kell adnom a sok törődést és a bizalmat. Sok társam nem kap otthonról levelet, csomagot, nem látogatják őket, nem élhetik át az apró csodákat. Mert ha valaki gyereket hagy otthon, csodaszámba megy, ha egy hónapban egyszer a közelségét érezheti. Ha valaki bekerül ide, az megtanulja értékelni a kapcsolatait, mert a szeretetnél nincs nagyobb dolog a világon. Ezért is vagyok hálás az

Láttam, hogy egy kicsit boldogabbak lettek

Ha az utcán találkoznék veled, csak egy mosolygó szemű fiatalember tűnne fel. De nem így történt. A Balassagyarmati Fegyház és Börtön zárkájában ül velem szemben az elítélt fiú, aki gyönyörű képeket fest. Furcsa helyzet, nem is értem.

Börtönújság: Mióta van bent?

Barkóczy Róbert: Két és fél éve.

És meddig marad?

Ha minden jól megy, akkor már csak egy év három hónap.

Úgy tudom, maga kerámiafestő.

Kerámiafestéssel is foglalkoztam, az volt a dolgom Sárospatakon a kerámiaágyban, bár porcelánfestést tanultam. Egy ideig figurális festő voltam Hollóházán, de nagyon rosszul fizettek. Mikor a porcelánágyár a németeké lett, a magyar szakmunkásokat nem fizették meg. Szóval tényleg minimálbéres munka volt, de nem minimálbéres teljesítményt kellett nyújtani.

Miért került ide?

Fegyveres rablás.

Pedig az általános nézet szerint a művészek érzékeny, kifinomult emberek.

Azt azért el kell mondanom, hogy ez előtt nekem soha semmi problémám nem volt a törvénnyel. Persze könnyű azt mondani, hogy most ilyen az ország, de valamilyen szinten mégiscsak hozzá lehet tenni.

Szegénység?

Nem is a szegénységről van szó, hanem inkább arról, hogy az ember nem tud úgy megélni, ahogy szeretne, mert egyszerűen nem lehet.

Többre vágyott?

Nem. Normális életet éltem. Nem volt semmi gond. Volt egy közös vállalkozásunk a feleségemmel, egy ruházati bolt, az egy darabig szépen ment, aztán sajnos a feleségem beteg lett, s mivel az ő nevében volt a vállalkozás, abba kellett hagyni, és innen kezdtünk lecsúszni nagyon.

A börtön hogyan változtatja meg a jövőjét?

Lehet, hogy idétlenül hangzik, de komolyan mondom, hogy nekem valamilyen szinten jó, hogy ide kerültem, most legalább látom, hogy kik azok, akik őszinték voltak hozzám és kik azok, akik nem.

Talán módot ad, hogy tiszta lappal induljon?

Hát ezek után már nem lehet tiszta lappal indulni, de legalább lezártam egy korszakot. Nem sajnálom, kicsit tékozló életet éltem.

Születése óta fogyatékkal él?

Igen.

Mi kellett ahhoz, hogy a fél karjával porcelánfestőnek jelentkezzen?

Annak idején, amikor Abádszalókon általános iskolába jártam, már alsós koromban felfigyeltek arra, hogy tudok valamennyire rajzolni. Volt egy rajztanárom, aki mellettem állt, és tényleg támogatott, csak én annyira lusta voltam, és nem tanultam, hogy nem maradt más, mint a szakmunkásképző. Akkor választottuk a porcelánfestést. Nem is én választottam, hanem a rajztanárom, meg az iskola igazgatója.

A börtönben maga jelezte, hogy szeretne festeni?

Mondhatom, hogy inkább rájöttek. Én folyamatosan azzal töltöttem az időm, hogy rajzolok vagy

festek, és még tavaly, talán április környékén, jött egy ember, aki rajzot akart tanítani az elítélteknek. Egy csoport összegyűlt és én velük mentem. Így derült ki. Voltak külső munkáim is, a kórház, a csecsemőotthon, és itt bent a társaimon is látom, hogy tetszenek nekik a munkáim, de a legnagyobb elismerés mégis az, ha kint van az ember, és teljesen civil emberektől kap elismerést. Azért is gondolom komolyan ezt az egészet, mert sokan éreztetik velem, hogy ebből meg lehetne élni. És akkor már csak azért is továbbfejleszttem magam, kell, hogy még jobb legyek, hogy amikor kint leszek, kezdhessék ezzel valamit.

A kórházi képsorozaton mennyi ideig dolgozott?

Két hónapig.

A gyerekek mit szóltak?

Örültek. Nagyon örültek. Teljesen más környezetbe kerültek. A fehér kórházi falak olyan riasztóak voltak, bármennyire fel is lett újítva, mert új gyermekosztályról van szó. Most teljesen más. Azért szerettem ezt a munkát nagyon, mert láttam a nővéreken, a gyerekeken, a szülőkön, hogy egy kicsit boldogabbak lettek.

Azok a képek, amiket itt fest, inkább a külső világról szólnak?

Teljesen szurreális képeket festek. Nem foglalkoztat a realitás. Mindenki álmodik.

Honnan tudja előteremteni az eszközöket, amikre szüksége van?

A családom támogat mindenben. Hoznak festéket, ecetet, mindent megkapok. Ha kimegyek, még ha csak szeretettel is, de megpróbálom pótolni, amit ez idő alatt a szüleim adtak. Azt is elmondhatom, hogy mióta itt vagyok Gyarmaton, azóta sokkal jobb minden. Itt fedezték fel azt is, hogy tudok rajzolni.

Mit gondol, ha kikerül, kitől remélhet segítséget?

A családomtól. Nincs más, akitől segítséget remélhetek, csak a család. Egyébként ez bőven elég. Nem tudom, milyen lesz elkezdni egy ilyen múlttal.

Az már megfordult a fejében, hogy az egykori rajztanárához forduljon?

Szégyellem magam, de szeretném megkeresni.

Büszke lesz magára, hogy van egy kápolna, ami a keze nyomát is viseli.

Szeretném, ha így lenne.

Ha harminc év múlva nézi önmagát, mit lát?

Állok egy vászon előtt és festek.

Ráduly Margit

Kézi az esőben

Zuhogott az eső október egyik vasárnapi reggelén, tócsákat növesztve a Budapesti Fegyház és Börtön udvarán. Ez önmagában persze nem jelentett volna gondot, ám e napot választották a szervezők a büntetés-végrehajtási intézetben elvégzett kézilabda-játékvezetői tanfolyam gyakorlati vizsgájának időpontjával. Az eső, amellet, hogy csúszóssá tette a pályát, egy kis könnyű megfázást ígért a játékosoknak, illetve lelohasztotta az Erdőkertes SE, Tápiószéle SE, Vác és Budakalász SE játékosainak lelkesedését, akik ellenfélként érkeztek (volna) a rabcsapat mellé. A fiúk tehát úgy keltek fel reggel, hogy mégsem lesz meccs, ám a profi kézisek végül a sűrű esőfátyollal dacolva mégis vállalták a megmérettetést. Így a leendő kézilabdabírók számot adhattak gyakorlati tudásukról. A börtönben egy nevelő kezdeményezésére indult a kézilabda-játékvezetői tanfolyam, amelyen a fogvatartottak saját költségekre

Profi játékosokkal játszott kézilabdameccset a Budapesti Fegyház és Börtön fogvatartottjaiból verbuválódott csapat. A főszereplők azonban mégsem ők voltak, hanem öt társuk, akik e napon tették le a játékvezetői vizsgát.

vehettek részt. Tamás, akinek komoly kézilabdás múltja van – és a börtönből kikerülve is szeretne visszatérni a sportba – elárulja: a tanfolyam húszezer, míg a felszerelés – síp, ruha, cipő – húsz-harmincezer forintjukba került. Az elméleti és gyakorlati képzést nevelőjük, a Budapesti Kézilabda Szövetség tagja tartotta. Kezdetben hatan vettek részt, ám egyikük közben szabadult, így az elméleti vizsgát már csak öten tették le. – Elsőre mindenki megbukott, csak én nem – meséli büszkén Ervin, aki bár nagyon komolyan vette a vizsgára való készülést („éjjelnappal olvastam”), szabadulva nem szeretne a kézilabdával foglalkozni: van kint egy üzlete, oda szeretne visszatérni. Korábban nem volt semmilyen kapcsolata a sporttal, de mint mondja, tizenöt éve van már bent, és muszáj volt kezdenie magával valamit. A tanfolyam ideje alatt persze megszerette a kézilabdát, így könnyen előfordulhat, hogy hobbiszinten tovább űzi majd. Az időjárás miatt nem aggódik, inkább amiatt, hogy sikerrel teljesítik-e a feladatot – teszi hozzá, ám, amikor pár perc múlva a Budapesti Kézilabda Szövetség vizs-

gát felügyelő biztosa megkérdezi a srácokat, mi a helyzet, azonnal rávágják: – Nem izgulunk! Közben kint már készen áll a pálya, áznak a padok, vacog a néhány fős fogvatartotti nézősereg. Szép lassan mind behúzódnak a fal mellé, oda legalább nem esik be az eső. A leendő játékvezetők beöltöznek, a csapatok melegítenek, majd elhangzik a kezdő sípszó – elsőnek Tamás sípjából. A játékosok rohagnak, születnek a gólok, a vizsgáló bírók jelzik a szabálytalanságokat, a nézők pedig lelkesen szurkolnak. „Fogd meg!”, „Gyerünk!”, „Nagyon jó, ez az!”, „Mekkora ziccert hagyta ki, esik az eső, aztán már nem is látsz?!” – hallatszik a fal mellől. Kapnak a játékosok hideget-meleget. A bírót azonban most senki sem szidja, biztosan átérzik a helyzet komolyságát: a fiúknak kiválóan kell teljesíteniük, hogy megkaphassák a képesítést. Felváltva érik egymást a remek védések és a gólok, a taps és a nevetés. Az alternatív, egy asztali naptárból és néhány lehajtható papírcsíkából álló eredményjelzőt kezelő fogvatartott ruhája – a cetlikkel egyetemben – derékig vizes. Majd vége is a meccsnek, Tamás és Ervin visszavedlenek, átadják helyüket a következő bírótanoncnak. Közben lassan az eső is alábbhagy.

Mohai Szilvia, MIX Magazin

„Elengedett kéz” Vácon

Új programban vehetnek részt a Váci Fegyház és Börtönben az önként jelentkezők. Az „Elengedett kéz” az elítéltek részére olyan elhelyezést biztosít, amely lehetőséget ad számukra napi életük alakítására, önálló választások, döntések meghozatalára, valamint a családi és a társadalmi kapcsolatok erősítésére. A programra olyanok jelentkezhetnek, akiket drogprevenció körleten, vagy átmeneti csoportban helyeztek el.

Részükre indították az életmód-vezetési szakkört egy nevelő és egy pszichológus vezetésével. A programot úgy alakították ki, hogy a kitűzött elméleti célokat – egy nap megtervezése, a tervek megvalósítása, az eredmény értékelése – a gyakorlati foglalkozások során legyenek képesek elérni az elítéltek. A szakkörön önkéntes a részvétel, a fogvatartottak közösen, nevelői segítség nélkül állítják össze a menüt és a hozzávalók listáját. A szükséges alapanyagokat letéti pénzük terhére vásárolják meg, majd egy hétfőig elkészítik a levesből, két- vagy háromféle főételből és desszertből álló menüsört. A szakkör keretében két elítélt jutalomból már egy négyórás kimaradáson is részt vett. A szerencsések megtekintették a belvárost, a váci piacot, összeválogatták az ebéd elkészítéséhez szükséges alapanyagokat, bevásároltak, sőt a város egyik cukrázdájának süteményeit is megkóstolták. A következő nagy terv, hogy csoportos kimaradás keretében színházi előadáson vegyenek részt azok, akik érdeklődnek e kulturális program iránt. Mindez pedig azért, hogy az elengedett kezű soha többé ne kelljen újra bilincsbe verni...

Egyiptomi csoda

Egy Honduras elleni mélyütés után magukoz tértek a focista fiúk, és csak meneteltek és meneteltek, egészen a világbajnoki bronzéremig. Lakótelepen függeszkedő zászlók itthon, díszsorfal a luxusszálloda előtt Egyiptomban, mindez a magyar játékosok tiszteletére. Az U20-as focistáink voltak a legjobb európaiak a világbajnokságon. Mikor volt ilyen utoljára?

A focivilág október elejétől Egyiptomra figyelt. Utoljára 1986-ban jártak világversenyen a legjobb magyar focisták. Akkor a szovjetek elleni 0-6 vetett véget az álmoknak. Szeptember 30-án megint jött egy kemény pofon. Honduras úgy mosott le minket 3-0-ra, hogy igazából közünk nem volt a meccshez. Sőt, még örülnünk kellett, hogy hárommal megúsztuk. Na, de ami utána jött!

A közvélemény zselés hajjú, káromkodó, elkényeztetett tiniknek csúfolta a csapatot. Korai volt temetni őket: kiderült, van egy olyan edzőjük, aki hagyja, hogy a tanítványai maguk beszéljék ki magukból a problémákat. Így volt ez akkor is, amikor Koman Vladimir csapatkapitány finoman megkérte Egervári Sándort, hogy hagyja magára a fiúkat. Ha ez kell, hát legyen – gondolhatta Egervári, és igaza volt.

Egy élethalál-meccsen legyűrték Dél-Afrikát 4-0-ra, majd a csoportbeli körbeverések miatt meg kellett verniük a későbbi továbbjutót, az Egyesült Arab Emírségek csapatát. Ekkor rúgta első gólját Németh Krisztián, a másodikat a kapitány, a csapat Volija, az ukrán édesanyától származó Koman Vladimir.

A csoportgyőzelemmel azt is megnyerte a magyar csapat, hogy nem kellett utaznia, maradhatott Alexandriában, hogy Csehország ellen játsszon a legjobb nyolc közé jutásért. A meccsen az utóbbi a vb legszebb góljának választott átlövésből Kiss Máté szerzett vezetést, de a csehek kiegyenlítették, sőt, a hosszabbításban újabb gólt rúgtak. De jött Koman, és egy varázslatos szabadrúgással hozta döntetlenre a meccset. A kapuban Gulácsi Péter védte ki a csehek büntetőit, és már indult is a csapat tovább röpké ötszáz kilométerrel arrébb, Szuezbé, a vb-elődöntőjébe. A csatorna partján sem volt megállás, a vb messze legjobb meccsét nyerték meg a mieink az olaszok ellen. Persze, ha ez ilyen egyszerű lett volna... pedig úgy indult! Németh „Némó” Krisztiánt rántották el a védők. A tizenegyest Koman vágta be, úgy, ahogy kell. Már-már elhittük, hogy mienk a meccs, amikor az előrelopakodó olasz jobbhátvéd kiegyenlített. De ott volt a ráadásban – de még mennyire! – Németh, akit Koman kétszer ugratott ki, és Némó kétszer villant is. Elődöntőt ért a Németh-káprázat. Újabb uta-

zás, ezúttal Kairóba. Az utolsó akadály a döntő felé vezető úton Ghána volt, ők viszont nem izzadtak sorozatban két hosszabbításos meccsen. Húszezer kivezényelt közkatona és feleannyi szurkoló látta, amint az első félidőben Ghána meglép holtfáradt csapatunk ellen. A szünet után felátdadt az Egervári-gárda: Futács Márkó szépített, és sansz volt az egyenlítésre is, de helyette kaptunk egy újabb gólt. A végén Balajti Ádám is bepöckölt egyet, de a döntőhöz sajnos ez kevés volt.

A bronzéremért Egervárinak fel kellett ráznia a csapatot, nehogy lerombolják az utolsó két meccsel, amit addig felépítettek. Jött is az izgalom, Costa Rica ellen csak az utolsó percben egyenlített Koman, tizenegyesből. De ami ezután jött! Gulácsi négy büntetőt védett sorban, aztán várta, hogy a többiekkel ünnepelhesen a stadionban ötvenezer örjögő focidrukker vastapsa mellett. A „fesztivál” Ferihegyen ért véget. A csapatot több ezer szurkoló és az Aranycsapat még élő játékosai, Grosics és Buzászky fogadták a reptéren. A játékosok csak éjjel szabadultak a rajongók gyűrűjéből.

Szilágyi László

Mi történt 2009-ben?

Kovács Kati aranyakat lapátolt! – Katalin királynő négy aranyat nyert a kanadai világbajnokságon, már huszonhét vb-győzelemnél jár.

Itt az ezüst, hol az ezüst – a kalapácsvető Pars Krisztián még nem kapta meg a fehérorosz doppingolók kizárása miatt megérdemelt olimpiai ezüstérmét.

Czink megelőzte Szávayt – az egykor világranglista-tizenharmadik teniszező, Szávay Ágnes helyett most már Czink Melinda a legjobb magyar.

Talma leesett a lóról – volt világbajnokunk szerencsét próbált a MotoGP-ben, de még keresi magát, alsóbb osztályban folytatja.

Ezüstös győri lányok – egy gólon múltott a Görbicz-vezette győri kézilabdáslányok BL-győzelme.

Telt ház as Loki-meccsek – a Debrecen még nullpontos a BL-ben, de minden meccsén zsúfolt ház van a Puskás Stadionban.

Nem jött Matthäus! – hiába csábították, nem érkezett Fehérvárra az exkapitány.

Element a Kiscsicsó – szívinfarktusban barátnője karjaiban halt meg a legjobb magyar jégkorongozó, Ocskay Gábor.

Újra NB I-es a Fradi – a zöld-fehérek még bukdácsolnak a focibajnokságban.

Verrasztó Evelyn világcúcsa – a magyar úszósport feltörekvő csillaga rövid pályán ért el világrekordot.

A megújult Börtönújság első számában már olvashattak jogi összefoglalót, mellyel a gyakran felmerülő kérdésekhez, problémákhoz igyekeztünk segítséget nyújtani. Most újabb, hasznos információkkal folytatjuk sorozatunkat.

Ha betartom a szabályokat, akkor könnyebb lesz nekem?

Természetesen. A kifogástalan magatartás nemcsak a feltételes szabadságra bocsátás vagy a fokozatváltás szempontjából fontos. Fegyház fokozat esetében a parancsnok kivételes esetben engedélyezheti az elszigeteltség enyhítését. Ennek kezdeményezése csak akkor lehetséges, ha a fogvatartott legalább egy évet már eltöltött a fegyházban és ezalatt példásan viselkedett. Akinek ezt a parancsnok engedélyezi, az a bv. intézet meghatározott részén felügyelet nélkül, ellenőrzés mellett közlekedhet, és intézeten kívüli munkában elkülönítés nélkül vehet részt.

Börtön és fogház fokozatban enyhébb végrehajtási szabályok (evsz) alkalmazását engedélyezheti a bv. bíró. Az kérheti, aki leülte már a feltételeshez szükséges idő felét (vagyis a börtön háromnegyedének, vagy a fogház kétharmadának felét), akkor, ha nem zárták ki a feltételes szabadságot az ítéletben, továbbá nincs ellene újabb büntetőeljárás, és nem szabtak ki vele szemben újabb szabadságvesztést sem.

Jogi kérdezz-felelek

Nem kérheti viszont az a fogvatartott, aki fokozatváltással került fegyházból börtönbe.

Ha a feltételek fennállnak, akkor a bv. bíró annak engedélyezheti (nem kötelező!), akinek kifogástalan a magatartása, személyisége és életvitele kiegyensúlyozott, családi kapcsolatai rendezettek, bűnözői kapcsolatai nincsenek vagy azokat megszakította, elkövetett cselekménye nem a legsúlyosabbak közé tartozik, és nem túl hosszú ideig tartó szabadságvesztést kapott. Mindezeket egyszerre vizsgálja a bíróság, aminek egyetlen célja van: meggyőződni arról, hogy tanult a büntetésből, képes lesz normális életet élni úgy, hogy többet nem követ el bűncselekményt.

Aki megkapja a bv. bírótól az evsz-t:

1. Eltávozhat az intézetből havonta maximum négy alkalommal egy, legfeljebb két napra.
2. Kézpénzben kaphatja meg a kiétekzési összeget, azaz a munkabér vagy a beküldött összeg egy meghatározott részét, amit a falakon túl költhet el.
3. Külső munkahelyen felügyelet nélkül dolgozhat.

FONTOS! A parancsnok azonnal felfüggeszti az evsz-t, a bv. bíró pedig megszünteti, ha valaki a külső munkán megszegi a szabályokat (pl. késve érkezik, tiszteletlen stb.), az eltávozásról nem ér vissza időben, vagy ittas, esetleg kábítószerrel használt stb. Ez esetekben ebből a kedvezményből az elítélt kizárja magát.

Ha fegyházban ülök, akkor semmi esélyem az enyhébb szabályokra?

De igen. Aki fegyház vagy börtön fokozatban tölti büntetését, azt a parancsnok a várható szabadulás előtt maximum 2 évvel átmeneti csoportba helyezheti. (Tehát ez sem „jár”, csak adható!) Feltétele az, hogy az elítélt 5 évet letöltjön büntetéséből.

Például: ha valakit 10 év fegyházra ítélnék, az hiába ül le 5 évet, legkorábban 8 év után helyezheti a parancsnok az enyhébb szabályok alapján működő átmeneti csoportba.

Az átmeneti csoport célja, hogy a hosszú bün-

tesztét töltő elítéltek fokozatosan szokjanak hozzá a falakon kívüli élethez, képesek legyenek arra, hogy szabadulásuk után az állandó kontroll megszűnését követően, saját döntésük alapján, becsületesen éljenek.

Aki átmeneti csoportba kerül, annak a parancsnok engedélyezheti az eltávozást, a rá vonatkozó szabályok enyhítését, az intézet kijelölt területén a szabad mozgást, a pártfogóval való rendszeres kapcsolatot.

FONTOS! Amint az elítélt megszegi a büntetés-végrehajtás rendjét (pl. megtagadja az utasítást, tiszteletlen stb.), a parancsnok megszünteti átmeneti csoportba helyezését.

Miből fogok cigarettát, édességet venni? Dolgozhatok?

Sőt, kötelező. A hatályos törvény szerint az elítélt köteles a számára kijelölt munkát elvégezni. Munkaideje megegyezik bármely más munkavállalóéval. Egy évi munkavégzés után 20 munkanap fizetett szabadság jár. Ha az elítélt teljes munkaidőben foglalkoztatják, akkor munkájáért havonta az előző évi minimálbér egyharmadára jogosult.

Fontos tudni: az elítélt a tartására fordított költséghez köteles hozzájárulni. Ennek összegét az országos parancsnok állapítja meg, de jogszabály rögzíti, hogy a napi összeg nem lehet kevesebb az egy havi alaplunkadíj egy százalékánál. Ezen összeget tehát az intézetnek le kell vonnia a munkadíjból, ezután kerül a maradék a letéti számlára. (Feltéve, ha nincs gyermektartásdíj-fizetési kötelezettség vagy más végrehajtandó összeg, mert ha igen, akkor ezeket is le kell vonni, mielőtt a pénzéhez hozzájut az elítélt.)

Ezt követően költhető el a maradék pénz, de nem a teljes összeg! Fogházban lévő elítélt a letéti pénz 90 százalékát, a börtönben lévő 85 százalékát, a fegyházra ítélt pedig 80 százalékát költheti el belátása szerint telefonálásra, étkezésre, cigarettára vagy más, intézeti boltban beszerezhető termékre.

(Sorozatunkat folytatjuk.)

Életosztón a rácsok mögött

Az ünnepekhez közel talán még több fogvatartott fejében fordulnak meg szomorú gondolatok. A terápiás lehetőségekről egy segítő osztja meg velünk tudását, tapasztalatait. Homonyikné Bertha Laura bv. alezredessel, a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet osztályvezető szakpszichológusával beszélgettünk.

Hogyan kerül először kapcsolatba a börtönpszichológus a rabokkal?

Amikor a fogvatartott bekerül egy intézetbe, akkor a pszichológus különféle tesztekkel, kérdőívekkel, interjúval igyekszik őt és életútját megismerni. A beszélgetés során feltárjuk a neveltetés, családi helyzet jellemzőit, az egyéni traumákat és kríziseket. Fontos lehet az is, hogy valaki állami gondozott volt-e.

Miért lényeges egy elítélnél, hogy intézetben nőtt-e fel?

Azoknál, akik állami gondoskodásban nevelkedtek, gyakrabban fordul elő, hogy falcolgatnak – ahogy a börtönszlangban az öngyilkosságot nevezik. Ebben a módszerben benne van az önsebzés motivációja, ezt gyakran alkalmazzák azok, akik gyermekkorukban bántalmazáson estek át. A falcolásnál nem a halál elérése a cél, de az öngyilkosságnak ez is lehet egy fajtája. Minél kisebb korban szakad el szeretetétől a gyermek, annál bizalmatlanabb felnőtt lesz. Ha valaki ezt számkivettként, különösebb érzelmi kötődés nélkül éli meg, akkor úgy érezheti, élete nem értékes. Ők sokkal hamarabb jutnak olyan gondolatokra, hogy ez egy semmirekellő élet, ezért nem kár.

Vannak lelkiismeret-furdalással gyöttrődő rabok?

Némelyek első bűncselekményüket követik el, ilyenkor az elkövető etikai értékrendje okán önértékelése sérül. Ha valaki úgy öl embert, hogy azt bűnnek tartja, akkor akár végzetes ítéletet is hozhat maga ellen.

Mire kell figyelnie a társaknak és a személyzetnek?

Vannak kifejezetten öngyilkosságra utaló jelek. Ha a fogvatartott, aki korábban együttműködő volt, dühös, ingerlékeny lesz, vagy ha egy társaságkedvelő ember visszahúzódóvá válik. Nem beszélget, nem jár könyvtárba, focizni, nem ír levelet, nem telefonál. Ha valaki éppen tárgyalásra, ítéletre vár, és esetleg tíz évnél is hosszabb büntetést kaphat. Ezek mind krízispontok. Az öngyilkossági előkészület nem jelenti azt, hogy az egyén meg akar halni, csupán azt, nem akar úgy élni, mint eddig.

Mivel lehet biztatni egy „hosszú ítéletes” rabot?

Velük talán a legnehezebb, hiszen épp a progresszivitás kerül ki a kezelési lehetőségekből, főleg akkor, ha a fogvatartott kapcsolata megszakadt a családjával is. Ebben az esetben megpróbáljuk az önbecsülését növelni. Ha elég jó az önbecsülése, és életosztóne segíti továbbvinni az életét, marad reménye valamilyen változásra, akkor kisebb a veszélye annak, hogy megpróbálja eldobni azt.

A kép illusztráció.

A börtönhierarchiában kik vannak a legalsó szinten?

A gyermekgyilkosok, a fajtalankodás miatt elítéltek, vagy azok, akik szülei vagy gyermekeik ellen követtek el különösen megrázó, erőszakos bűncselekményeket. Őket gyakrabban érheti sérelem a nagy többség részéről, ezért megpróbáljuk megtanítani őket arra, hogyan tudnak egy provokációnak ellenállni úgy, hogy ne történjen agresszió, de ne is érezze úgy, hogy ez a helyzet annyira megalázó a számára, hogy azt nem bírja elviselni. Terápiás foglalkozásokon tanítjuk őket az önmagukért való kiállásra.

Ez hogyan valósul meg a gyakorlatban?

Kisebb-nagyobb terápiás csoportok vannak, itt a fogvatartottak különböző problémamegoldó, kommunikációs vagy konstruktív feladatokat kapnak. Például felépítenek egy makettet, amit társaik értékelnek, esetleg kritizálnak, és végül konszenzusra jutnak, hogy kié a legjobb. Ilyenkor egy alárendelődő személyiség is kaphat dicséretet a többiekől, attól függetlenül, hogy ő egyébként veszélyeztetve lenne a bűncselekménye miatt. Ha valaki sok ilyen pozitív visszajelzést, elismerést kap, akkor már nem fogja annyira lebecsülni magát, és nem hagyja, hogy bántalmazzák.

Találkozott már olyan fogvatartottal, aki veszélyes lett volna Önre nézve?

A börtön veszélyes üzem, mégsem mehetünk félelemmel telve a körletre, mert akkor nem tudnánk figyelni a munkánkra. Több veszélyes helyzetben is jelen voltam, de közvetlen életveszélyben nem voltam. Kiemelten fontos területe szakmai munkának a végrehajtó állomány mentális helyzetének felmérése és támogatása, a stresszkezelési technikák alkalmazásának megtanítása is.

Van olyan esete, ami valamiért nagyon emlékezetes?

Évekkel ezelőtt a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében dolgoztam, és ott megismertem egy 16 éves fogvatartottat, aki az édesapjával együtt követett el emberölést. Nagyon mély krízishelyzetben volt, amikor találkoztunk, mert tíz évnél is több börtönbüntetést kapott. Gyötörte a bűntudat, ám az apjával együtt követte el a cselekményt, akit viszont szeretett. Ennél az esetnél nagyon hosszú munka után sikerült elérnem azt, hogy ő az életet válassza. Később átkerült egy másik intézetbe, és úgy tudom, hogy továbbtanult. Ez pozitív emlék a számomra, mert azt bizonyítja, hogy megfelelő kezelés mellett van jövő még egy ilyen súlyos bűncselekmény után is.

Vona Adrienn (A Magyar Nemzetben megjelent interjú szerkesztett változata)

Börtöncellát bérel Belgium

A túlszűfolt börtönökkel küzdő Belgium kormánya azt tervezi, hogy a szomszédos Hollandiában bérelnék zárkákat, mert Hollandiában nagyjából kétezer üres hely van a börtönökben. Az a célunk, hogy minél hamarabb elkezdhessük használni a zárkákat a Hollandia déli részén található Tilburg börtönben – közölte Stefan, a belga igazságügyi miniszter. Ez ugyanakkor csak ideiglenes megoldás, mert 2012-re már használatba lehet venni az épülő új belga börtönöket is.

Bokapereces focista

Börtönviselt, pontosabban jelenleg még a büntetését töltő, bal bokáján elektronikus helyzetjelzővel felszerelt rab is szerepel a dán futballbajnokságban, *Arek Onyszko* személyében.

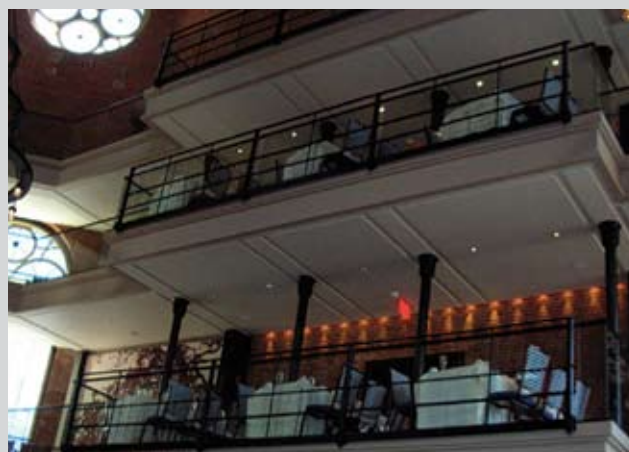
A lengyel kapust volt felesége megveréséért ítélte a bíróság 3 hónapos elzására, de megengedte neki, hogy csapata bajnoki mérkőzéseinek idejére elhagyja celláját. Ám odakinn sem kószálhat szabadon: a meccsek alatt is köteles viselni azt a karperec-helyettesítő bokaperecet, amely alapján a börtönőrök - olyasféleképpen, mint az autók esetében a helyzetmeghatározásra szolgáló GPS-lokalizátoros rendszerrel - akár tisztas távolból is ellenőrizni tudják tartózkodási helyét. Ez persze a labdarúgó-mérkőzések alatt gyakorlatilag helybenjárást jelent, hiszen kapuját a legritkább esetben és akkor is csak igen kis távolságra hagyhatja el, különben – ha a hatóság nem is, de – az ellenfél gyorsan megbüntetheti...

A Dániában 1997 óta légióskodó Onyszkót az asszonybántalmazás után elküldte akkori kenyéradója, az Odense BK, a „börtönportás” azonban nem maradt csapat nélkül: jelenleg a szintén élvonalbeli FC Midtjylland veszi igénybe a rab kapus szolgálatait.

Csalfa takarítónő

Apasági tesztet kezdeményez egy román nő egyszerre hat bebörtönözött ellen. Az áldott állapotban lévő nő rész munkaidőben dolgozott takarítónőként az ias-i börtönben, ám minden jel arra vall, hogy nem csak munkájával foglalatzkodott.

A börtön 24–35 év közötti férfi elítélteit DNS-tesztnek vetik alá, hogy kiderüljön, ki a gyerek apja. A hölgy elismerte: nem tudott ellenállni a férfiaknak. „Nem arra gondoltam, hogy bűnösök, s nem is azon a bűncselekményen törtem a fejem, amit elkövettem” – közölte. Most már csak azt kívánja megtudni, ki is az apa.

Luxusvacsora a rácsok mögött

Nem mindennapi élmény egy luxusétteremben elköltött vacsora, ám ha mindegyik egy börtönben kerül sor, az már igazi ínyencfalat. Egy angliai fegyintézet összekötötte a kellemest a hasznossal, és újra megnyitotta egyik legendás börtönét. A The Clink exkluzív luxusétterem, egy működő börtön rácsain belül. Már maga a belépés is kész kaland, hiszen csak különleges ellenőrzés és óvintézkedések után lehet bejutni, természetesen asztalfoglalással. Akiknek sikerül helyet kapniuk, Alberto Crisci mesterszakács remekeit kóstolhatják, amelyet a büntetésüket töltő rabok készítenek el a világhírű séf irányítása alatt. Az étterem ötletgazdái azt remélik, hogy a raboknak sokkal könnyebb lesz visszailleszkedniük a társadalomba, és kamatoztatni tudják az étteremben szerzett tapasztalataikat. Az intézmény bevételét a rabok képzésére fordítják.

Börtönhajó Olaszországban?

A börtönök telítettsége miatt ezentúl speciálisan rabok fogva tartására épített hajókon is elhelyeznének elítélteket Olaszországban. *Silvio Berlusconi* kormánya már fel is kért egy hajóépítő vállalatot, hogy készítsen tervet egy olyan hajó megépítésére, amely 320 zárkában összesen 640 rab befogadására lenne alkalmas. A börtönhajó a tervek szerint Nápoly partjainál vagy egy Rómától északra fekvő kikötőváros közelében horgonyozna. Az indoklás szerint olcsóbb és egyszerűbb megoldás egy börtönhajót kialakítani, mint felépíteni egy hagyományos szárazföldi börtönt.

Újévi szerencsemalac

Szerkesztőségünk nyereményjátékot hirdet. Aki figyelmesen elolvasta ezt a lapszámot, annak gyerekjáték lesz a megfejtés, hiszen a kérdéseket az újságban olvasható hírekből, interjúkból tettük fel. A helyes megfejtést beküldők között három ajándécsomagot sorsolunk ki, öt-ötezer forint értékben.

A beküldés módja

A nyereményjáték megfejtését adja át nevelőjének legkésőbb december 31-éig. A megfejtést az újságból kivágott játékszervényen, vagy külön papíron egyaránt elfogadjuk, de mindenképpen írja rá nevét és nyilvántartási számát.

Az összegyűjtött játékszervényeket a nevelők 2010. január 15-éig küldik el a Börtönújság szerkesztőségébe.

Sorsolás: január 26.

Jó játékot, sok szerencsét kívánunk!

1. Mi a nevük a háromkirályoknak?

- 1. Sándor, József, Benedek
- 2. Gáspár, Menyhért, Boldizsár
- x. Pongrác, Szervác, Bonifác

6. Szabadulása után mit alapítana Molnár Anna?

- 1. tetoválószalont
- 2. öregek otthonát
- x. fitneszszalont

2. Milyen sorozatban versenyzik Besenyei Péter?

- 1. Red Bull Air Race
- 2. Red Bull Air Mail
- x. Red Bull Air Force

7. Mi az eredeti foglalkozása Barkóczy Róbertnek?

- 1. pincér
- 2. szobafestő
- x. porcelánfestő

3. Hol mutatkozott be Harsányi Gábor Börtönszínháza?

- 1. Hollywoodban
- 2. a Broadwayn
- x. Washingtonban

8. Milyen világbajnokságon lett bronzérmes a fociválogatott?

- 1. U2
- 2. UB 40
- x. U 20

4. Hová került vissza a Könnyező Mária képe?

- 1. Máriapócsra
- 2. Márianosztrára
- x. Szirmabesenyőre

9. Hol újítták fel fogvatartottak segítségével a börtönkópolnát?

- 1. Balassagyarmaton
- 2. Egerben
- x. Vácon

5. Mi lesz a karácsonyi főétel a gyulai intézetben?

- 1. illatos gombával töltött sertésszelet fűszeres burgonyával és zöldséggel párolt káposztával
- 2. töltött káposzta
- x. rántott szelet

10. Maximum hány alkalommal kaphat eltávozást az evsz-es fogvatartott az intézetből havonta?

- 1. két alkalommal
- 2. tíz alkalommal
- x. négy alkalommal

A beküldő neve és nyilvántartási száma: .....

A bv. intézet neve: .....

Kápolna elítéltektől elítélteknek

A balassagyarmati börtönkápolnát 1858-ban szentelték fel. 1949 után, az 56-os forradalom rövid időszakát leszámítva, 2000-ig nem volt lehetőség a fogvatartottak vallásgyakorlására. 2009 decemberében újra felszen- telésre készülnek.

Börtönújság: Az épület eredetileg is kápolnának készült?

Dr. Budai István bv. ezredes, intézetparancsnok: Igen, de 1949-ben megszüntették a kápolnájelleget. Felhúztak egy álmennyezetet és így takarták el ezt az építészeti csodát, a kupolát. Rengeteget lobbiztunk, hogy ez a gyönyörű műemlék újra rendben legyen.

Hol kell lobbizni egy kápolnáért?

Mindenhol próbálkoztunk. Mindenki támogató, de pénzzel senki nem tudott segíteni. 2007-ben jelent meg a Norvég Civil Támogatási Alap pályázata, ott pályáztunk az úgynevezett freskóterápiával. Ez *Lencsés Zsolt*, Olaszországban dolgozó balassagyarmati festőművész ötlete volt. A pályázat lényege nem csak az volt, hogy az elítéltekkel együtt készítsük a kápolna freskóit, hanem hogy segítsük társadalmi beilleszkedésüket. 61 700 eurót nyertünk a norvég alapítványtól. Azóta folyik a munka, a helyi ArtTéka Egyesület festőművészeinek, építészeinek, valamint a városi szakiskola oktatóinak segítségével. A börtön négyszázötven lakója közül hetvenen kapcsolódtak önként a kísérleti programba.

Milyen tapasztalatokat szerzett?

Lencsés Zsolt festőművész: Mi is megdöbbenünk, hogy mennyire sikeres a freskóterápia. Azóta csatlakozott több társintézet, már Márianosztrán is beindult a műhelymunka.

Az elítéltek figyelemmel kísérik a felújítás minden részletét és igénylik a folytatást. Kedves kollégám, *Nagy Sándor*, aki rövidesen szabadul, már decemberben lehetőséget kap arra, hogy a hatvani Grassalkovich-kastély műemlék templomának munkálataiban részt vegyen.

Az egyház hogyan vett részt ebben a munkában?

B.I.: A balassagyarmati Szentháromság templom kanonoka anyagilag is messzemenően támogatta törekvésünket. Segítséget kaptunk a váci egyháztól, és amikor a szeged-csanádi megyéspüspök, *Kiss-Rigó László*, meglátogatta a kápolnát, azonnal segítségünkre sietett egy jelentős összeggel.

Az itt dolgozó elítéltek mennyire lehettek kreatívak?

Meghirdítettünk egy rajzpályázatot az Őszövetség és az Újszövetség témakörében, amelybe nem csak a gyarmati, hanem a váci és a márianosztrai fogvatartottakat is bevontuk. Harminchat pályamű érkezett. Az

elbíráláshoz meghívtuk *Simon Pétert*, a váci egyházmegye főépítészt, és *Klenóczki Sándort*, Nógrád megye műemlékvédelmi főmunkatársát, velük választottuk ki a témaköröket, de hogy pontosan milyen legyen a témák megvalósítása, az már a festőművész feladata volt.

Ez a munka megérintette Önöket?

Szemán Imre elítélt: Teljesen megváltoztatta az életünket.

Patkó István elítélt: Értelmet kapott a bent töltött idő. Az embernek kezdeni kell magával valamit. Vagy bebábozódik és fekszik a zárkában, vagy él a felkínált lehetőséggel. Mi kitanultuk az üvegfestészetet.

Sz. I.: Valami olyasmit, amivel húsz év után kint is tudunk kezdeni valamit.

P. I.: Jólesik, hogy elvégeztünk egy feladatot, és az tetszik másoknak is.

Sz. I.: A kápolna különösen sokat jelent, mert időtálló, túlél bennünket.

Gagyi Dezső elítélt: Két évet kaptam, de hiszem, hogy méltósággal kell élnem az itt eltöltött időt, és Isten segít ebben. Ha el tudom mondani pár embernek, hogy Isten ígéje nincs bilincsben, ha a kórus segítségével közvetíthetem az örömhírt, akkor köszönöm, hogy ennek a kórusnak a tagja lehetek.

Magának különlegesen sokat jelenthet az új kápolna, és hogy ott énekelhet.

Tudom Istent szolgálni. A közös énekekkel megpróbáljuk az itt élő kemény emberek szívét meglágyítani, megnyitni.

Azoknak akiknek nem jutott feladat, mit jelent a kápolna?

A fogvatartottak is gyűjtésbe kezdtek, 98 ezer forint gyűlt össze. Ebből a pénzből készül az oltár, amin rajta lesz a felirat: Készült az elítéltek adományából.

Ráduly Margit

Freskófestés Márianosztrán is

Az ArtTéka Művészet Határok Nélkül Egyesület a Márianosztrai Fegyház és Börtönnel partnerségben elnyerte a kulturális örökségvédelem kategóriában meghirdetett támogatást, melynek keretében a fogvatartottak freskóterápiás programban vehetnek részt. A program a fogvatartottak önkéntes bevonásával zajlik, célja a jelentkezők mentális képességeinek erősítése és a visszailleszkedés segítése. Az első csoport szeptember közepén kezdte meg tevékenységét 15 fővel. A program része egy művészeti tanműhely kialakítása is.

Erzsi és Juli – fotókon

A többszörösen díjazott Spilák Zsuzsa fotóművészt saját terhessége indította arra, hogy extrém körülmények között élő terhes nők sorsát örökítse meg. Így talált rá Erzsire, aki a tököli kórházban szülte meg ötödik gyermekét. A fotósorozatból a budapesti Gödörben nyílt kiállítás októberben.

Kemecsnén maradt a család, ők nem engedhették meg maguknak, hogy látogassák. Ez nagyon megviselte, mert neki a világon a gyerekei a legfontosabbak. Felmerül a kérdés, hogy akkor miért követett el bármit is, ha tudta, hogy ez mivel járhat? Erzsi csupa szív, csak a családjának él, imádja az apukáját. Az édesapja védelmére kelt akkor is amikor összetűzésbe került egy rendőrrel. Hamar indulatba jön és sajnos ilyenkor bele sem gondol, hogy ebből baj lehet. Mivel már volt egy felfüggesztettje is, végül halmazatként egy év nyolc hónapot kapott, mert nekitámadt egy rendőrnek.

helyzete. A magyarokkal az előítéletek miatt, a romákkal erős igazságérzete miatt gyűlik meg a baja, amit általában nehezen viselnek az emberek. Igaz, Tökölön és Kecskeméten éppen a karakánsága miatt kedvelték a nevelők.

Hogy látja ezeknek az embereknek a sorsát, jövőjét?

Elég pesszimistán látom az ő és a hozzájuk hasonló családok sorsát. Olyan ez, mintha a szegénység és az előítéletek miatt előre determinált sorsuk lenne. Erzsi családjá is szinte természetesnek tartja, hogy a férfiak a

Börtönújság: Hogy jut el egy fotóművész oda, hogy börtönben akarjon fényképeket készíteni?

Spilák Zsuzsa: Fotóriporter voltam, újságoknak dolgoztam, de egy idő után nekem ez már nem volt elég, saját témákat kerestem. Szülesem inspirált arra, hogy elgondolkozzam, milyen lehet azoknak, akik extrém körülmények között, a szabadságtól megfosztva szülnék, illetve milyen lehet azoknak a gyerekeknek, akik így születnek meg. Így jutott eszembe a börtön, és így jutottam el Tökölre, majd a kecskeméti anyagyerek körletbe.

Hogy élte meg Erzsi a terhességét a börtönben?

Azt nagyon rosszul, hogy nem lehet együtt a másik négy gyerekével. Egy szabolcsi faluban,

Úgy tudom, Ön lett a kislány keresztanyja. Próbálok segíteni rajtuk, néha lemegyek, néha küldök pénzt, persze, ez az én anyagi helyzetemtől is függ. A börtönben csak én látogattam, én voltam az egyetlen kapcsolata a külvilággal. Otthon, Kemecsnén a cigánysoron lakik, de ott sem könnyű a

megélhetés miatt néha börtönbe kerülnek. Erzsi gyerekkorában óvónő szeretett volna lenni, de anyukája betegsége és apja – aki színesfém gyűjtéséből próbálja fenntartani a családot – börtönbe kerülése hamar családfenntartóvá tette, majd jöttek a gyerekek. Szóval, lehet, hogy a gyerekek akkor sem tudják megvalósítani céljaikat, ha az adottságaik megvannak. A hároméves Juli is örökölte Erzsi kezűgyességét és vele született intelligenciáját. Többre vihetné, mint amennyi jut majd neki.

A fotósorozattal mit tudott minderről elmondani?

Alapkérdésemre, hogy mennyire marad meg az anyai ösztön egy zárt intézetben, választ kaptam: az anyaság univerzális és minden helyzetben erős. Attól, hogy Erzsi lett a sorozat főszereplője, társadalmi problémák is rákódoltak a történetre. Én csak bemutattam egy nőt, akinek ilyen sors jutott.

Mészáros Zita

A helyzet foglyai – a foglyok helyzete

Gaál Béla fotóiból nyílt kiállítás a győri és a kalocsai börtönben. Az 59 éves fotós-újságíró jelenleg a Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézet sajtóreferense. Első riportját 1990-ben készítette, ettől kezdve visszatérő témája lett a büntetés-végrehajtás. Jelentős motivációt kapott az október 20-án elhunyt Csapó Józseftől, a szegedi Csillag egykori parancsnokától is. A bv.-s kollégák biztatására rendezte fotóit csokorba, a börtönkiállítások mellett a nagyközönség számára elérhető kiállításokat is rendezett már. A kiállítás megnyitóján elmondta, hogy a fotók elkészítésekor elsődleges célja volt valós kép kialakítása a börtönök világáról.

